

**ZINTEGROWANY
SYSTEM
KWALIFIKACJI**

6 - 8 października 2020

konferencja on-line

Instytut Badań Edukacyjnych

Nowe trendy w doradztwie zawodowym – wyzwania, etapy, metody

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

IBE

*kwalifikacje
dla każdego*

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Joanna Minta

Rozmowa doradcza we współczesnym świecie
Cele, konteksty i strategie

Struktura prezentacji

- Konteksty rozmowy doradczej
- Cele rozmowy doradczej w trzech wymiarach wsparcia w procesie konstruowania kariery
- Dwie strategie prowadzenia rozmów doradczych

Rozmowa doradcza

- Spotkanie równoprawnych podmiotów, mających możliwość wejść w prawdziwy dialog (Drabik – Podgórna 2007).
- Aktywność, dla której znaczenie mają:
 - cechy, doświadczenie, motywacja, potrzeby i oczekiwania rozmówców,
 - struktura (cel, czas, miejsce...),
 - kontekst.
- Proces wspierania i towarzyszenia radzącemu się w zmaganiach z codziennymi i niecodziennymi trudnościami, który może mieć charakter edukacyjny, terapeutyczny lub edukacyjno – terapeutyczny.

Konteksty rozmów doradczych

Kontekst ekonomiczny	Kontekst społeczno-kulturowy	Kontekst pracy doradcy
– globalizacja i permanentne przeobrażenia – postęp technologiczny – dążenie zrównoważonego rozwoju	– zmiany preferencji i wartości – zmiany demograficzne – rosnąca integracja życia zawodowego i prywatnego – „przeegrzany” (<i>overheating</i>) świat (T. H. Eriksen, 2016)	– całożyciowe uczenie się (<i>lifelong learning and lifewide learning</i>) – towarzyszenie w tranzytach życiowych – zatrudnialność vs. pasja i zainteresowania – adaptacyjność – miejsce doradcy w przestrzeni społecznej

Cele wsparcia w procesie konstruowania kariery

(V. R. Peavy , 2000)

- Zwiększanie zdolności radzącego się do określania ważnych dla niego celów – *wolność wyboru*.
- Zwiększanie zdolności radzącego się do satysfakcjonującego go udziału w życiu społecznym – *wolność działania*.

Trzy wymiary wsparcia w procesie konstruowania kariery

- wymiar edukacyjny
- wymiar edukacyjno – terapeutyczny
- wymiar terapeutyczny

Wymiar edukacyjny

Przedmiot poznania	■ wiedza o świecie i rządzących nim regułach ■ role społeczne ■ umiejętności społeczne ■ relacja z drugim człowiekiem ■ problemy i sposoby ich rozwiązywania
Rodzaje działania	■ informowanie, dawanie zaleceń i instruowanie ■ szkolenie i trenowanie ■ uczenie się poprzez doświadczenie i kontakt z otoczeniem ■ modelowanie zachowań ■ odgrywanie ról ■ eksperymentowanie

Źródło: opracowanie własne

Wymiar edukacyjno - terapeutyczny

	kontekst biograficzny	kontekst społeczno-kulturowy
Przedmiot poznania	▪ kariera - biografia i sposoby jej konstruowania ▪ świat zewnętrzny ▪ sytuacja społeczna	▪ świat zewnętrzny i panujące w nim reguły ▪ role społeczne ▪ zasoby jednostki (genetyczne możliwości i specjalne zdolności, predyspozycje) ▪ warunki środowiskowe i przypadkowe zdarzenia ▪ doświadczenia związane z nabywaniem i rozwijaniem i niezbędnych kompetencji
Rodzaje działania	▪ refleksyjne, samodzielne konstruowanie i ko - konstruowanie kariery ▪ sprawdzanie „siebie w świecie” ▪ samoobserwacja	
	▪ narracja najważniejszym „instrumentem” poznania i zrozumienia ▪ interpretacja życia i sytuacji społecznej ▪ analizowanie własnych problemów	▪ rozwijanie umiejętności i społecznych ▪ inicjowanie sytuacji „doświadczeniowych” ▪ uczenie podejmowania decyzji ▪ uczenie włączania nieplanowanych sytuacji i wykorzystywanie ich w konstruowaniu kariery

Wymiar terapeutyczny

Przedmiot poznania	▪ tożsamość ▪ stan psychiczny ▪ sytuacja społeczna ▪ wizerunek, obraz siebie ▪ cechy, możliwości i ograniczenia ▪ lęki, słabości, uprzedzenia ▪ problemy z samym sobą
Rodzaje działania	▪ samopoznanie ▪ samokontrola ▪ wgląd w siebie ▪ identyfikowanie własnego wizerunku ▪ obserwowanie samego siebie ▪ definiowanie swoich potrzeb i oczekiwań

Źródło: opracowanie własne

Wymiar edukacyjny	Wymiar edukacyjno - terapeutyczny	Wymiar terapeutyczny
rozmowa skoncentrowana na zdiagnozowaniu i rozwiązaniu problemu	rozmowa skoncentrowana na radzeniu sobie jednostki w rozwiązaniu problemu	rozmowa skoncentrowana na rozpoznaniu potencjału do radzenia sobie w rozwiązywaniu problemów

Modele wsparcia w obszarze kariery

Model doradztwa zawodowego <i>model for vocational guidance</i>	Model poradnictwa kariery <i>model for career counseling</i>	Model poradnictwa w konstruowaniu życia <i>model for life-design counselling</i>
rozwijanie wiedzy o radzącym się	ocenianie stanu rozwoju jednostki	konstruowanie karier poprzez małe opowieści
pogłębianie wiedzy o zawodach i rynku pracy (informacji zawodowej)	ukierunkowywanie radzącego się na najbliższe zadania rozwojowe	rekonstruowanie małych opowieści i tworzenie z nich „dużych historii”
„dopasowanie” osoby do miejsca w świecie pracy	rozwijanie postaw, przekonań i kompetencji niezbędnych jednostkom w realizacji ich zadań	ko-konstruowanie następnego (nowego) epizodu własnej historii / kariery

Strategie wspierania w procesie konstruowania kariery

Etapy prowadzenia rozmowy

Koncentracja na rozwiązaniu problemu

(D. Brown, L. Brooks, 1984)

- zdefiniowanie problemu przez klienta
- określenie celów porady z punktu widzenia klienta i doradcy
- zawarcie umowy doradczej
- analiza deficytu informacji
- faza diagnozy
- wypracowanie alternatyw postępowania
- ewaluacja porady i przygotowanie na niepowodzenie

Koncentracja na budowaniu rozwiązań

(J. Milner, P. O'Byrne 2007)

- opisanie problemu (*Jak jest?*)
- opracowanie dobrze sformułowanych celów (*Jak chcę żeby było?*)
- poszukiwanie wyjątków (*Kiedy zdarza się że nie dostrzegam tego co mi przeszkadza?*)
- poszukiwanie rozwiązań
- ocena postępów działania osoby radzącej się w trakcie spotkań i po ich zakończeniu.

Źródła

- Alheit P. (2006): *Biografia i mentalność. Narracyjne badania relacji pokoleniowych w Niemczech Wschodnich, Polsce i Czechach*. „Teraźniejszość Człowiek Edukacja” nr 3, Wrocław.
- Drabik-Podgórna V. (2019), *Rozterki poradcoznawcy w sytuacji chaosu pojęć i działań*, Studia Poradcoznawcze 8, Wrocław: Wydawnictwo Naukowe DSW
- Drabik-Podgórna V. (2007), *Poradnictwo w perspektywie dialogicznej – od poradnictwa dialogowego do dialogiki poradnictwa* [w:] *Poradnictwo. Między etyką a techniką* (red.) V. Drabik-Podgórna, Kraków: Oficyna Wydawnicza IMPULS.
- Eriksen T.H., (2016) *Overheating: An Anthropology of Accelerated Change*, Londyn: Pluto Press.
- Guichard J., Huteau M. (2005): *Psychologia orientacji i poradnictwa zawodowego*, Kraków: Oficyna Wydawnicza IMPULS.
- Guichard J., (2018) *Dialog konstruowania życia / Life Design. Nowa forma wspierających interwencji poradniczych*, Studia Poradcoznawcze 7, Wrocław: Wydawnictwo Naukowe DSW.
- Peavy R. V. (2001) *The SocioDynamic Perspective and the Practice of Counselling* (Gothenburg Lecture, October 20 2001); [http://www.sociodynamic-constructivist-counselling.com/archives/2000s/sociodynamic counselling_2000.pdf](http://www.sociodynamic-constructivist-counselling.com/archives/2000s/sociodynamic_counselling_2000.pdf) [data dostępu, 14 stycznia 2007 r.]
- Savickas, M. L. (2005a). *The theory and practice of career construction*. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.) *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (pp. 42-70). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Savickas, M. L., Nota, L., Rossier, J., Dauwalder, J.P., Duarte, M. E., Guichard, J., Soresi, S., Van Esbroeck, R., & van Vianen, A.E.M. (2009). *Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century*. Journal of Vocational Behavior, 75, 239-250.

dr Joanna Minta, prof. DSW

**Kolegium Studiów Pedagogicznych
Dolnośląska Szkoła Wyższa
e-mail: joanna.minta@dsw.edu.pl**

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

*„Wsparcie rozwoju ZSK w szczególności na poziomie
regionalnym poprzez wdrażanie rozwiązań i inicjatyw
skierowanych do użytkowników końcowych
systemu – ZSK 4”*

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
tel.: (22) 241 71 00, e-mail: zsk@ibe.edu.pl